

Diabetes mellitus

Az infúzió teljes három óra hosszat tartott. Mozdulatlanul fekiüdtem, combjaimban egy-egy injekciós tű. Kifáradtam, izzadtam. A lázam felszökött, a szemem könnyektől csillogott, egyszerre éreztem súlytalannak és óriási tehernek magam. Valami nagy-nagy gyengeség uralkodott el rajtam. Csend mindenütt. Csend. Valaki belépett a kórterembe, egy nővérke volt. Már a hangját is hallottam. Megkérdezte: szűkességem van-e valamire, mit kívánok? Hirtelen rájöttem, miért vagyok nyugtalan és azt kértem: hozzon egy széket és üljön az ágyam mellé: beszéljünk. Hihetetlenül erős volt bennem a vágy, beszélni egy emberrel, elmondani neki mindent, vállaira rakni ezt az összedőlt világot, rávenni őt, hogy megosszam vele problémáimat.

Kedves volt. Szívesen emlékszem vissza rá. Rövid, barna hajú, huszonegy éves lány, Klára. Vidáman, pajkos-gyerekesen villogó szeme, szerény, tartózkodó mosoly és símogató hangja ide is elkísér. Megnyugodtam, ha láttam feltűnni a folyosó végén, sokkal jobban esett az ebéd, ha ő adta nekem: ha tekintetünk összefonódott nelegség borított el és felvillanyozódtam. Este, vacsora után sétálni mentünk, bejártuk a kórház épületét, mindent megmutatott, én pedig magamról meséltem. Ha néha pár óráig elmaradt, nyugtalan lettem, az ablakba ültem és lestem, mikor lép be a kapun. Hálás vagyok neki, mert nem hagyott magamra, igyekezett elterelni a gondolataimat, amelyek egyre jobban sokasodtak, sötétté váltak. Minden összekuszálódott bennem. Már-már tiszta gondolataim voltak, különbséget tudtam tenni, de most csaponganak az emlékek, zavarosak az elképzeléseim. Szeretném megtalálni önmagam.

Picasso: Guernica. E látszólagos kavardásban felismerem a törvényt, a fájdalmat, hirtelen megvilágosodik előttem a szenvedés értelme: azonosulni tudok.

Azután megérkezőnek az álmatlan éjszakák is minden átmenet nélkül. Megrohannak a kétségek, de már délelőtt tudom, érzem, hogy hiába próbálok majd elaludni. Megváltozott a helyzetem. Új formámat keresem, hogyan fogok élni ezután: erre gondolok. Hirtelen elszorul a szívem és jó lenne sírni, de már tíz éve nem sírtam. Józan mérlegeléshez kezdek, higgadtan. Nézzük csak... Nem, én nem tudok így kufárkodni! Nekem szükségem van a gondolataimra, szükségem van a hitre! Mióta játszom már a vidám, boldog, kiegyensúlyozott embert! Nem fogadnak be másként az emberek. De nem csinálom tovább! Altatót sem kérek, nem akarok elmenekülni, szembe kell nézmem a problémáimmal! Pőrén akarom látni magam, nem teleaggatva apró díszekkel, álarccal, maskarával megrakodva, azt az embert akarom látni, aki a nevem mögé bújít és naponta teszi a dolgát.

Egy éjszaka se tettem fel magamnak a kérdést: miért? Értelmetlen volna, hiábavaló. Csak az örömről ne kellene lemondani! Sötét van, mindenki alszik már

Az ajtót figyelem, a kilincse összpontosítok. Erősen nézem, élesen látom, már csak a kilincset és nő, nő, egyre nagyobb lesz, aztán elhomályosul, eltűnik előlem. Rágondolok valamire ugyanezt tapasztalom.

Emlékszel, milyen boldogok voltunk? Fény-szalagokat fontam a hajadba, ujja-
mmal végigsimítottam a szádat, arra gondoltam: fiatal életemben talán ez az örök-
kevalóság édes pillanata? A hosszú séták alatt, amelyek menekülések voltak inkább
önmagamtól s a kamaszkor jellegzetes gondolatai elől, amikor egyszerűen elindul-
tam az úton, ki a városból, mentem, amíg ráborult az éjszaka, míg elfáradtam,
aztán leültem egy kilométerköre s azon nevettem, hogy mit gondolnak most rólam
egy-egy tovatűnő autó utasai. Te villódtál bennem. Elindultam haza. Már éjfél is
elmúlt, amikor megérkeztem. Nem tudta senki hol voltam, megmondanom felesleges
lett volna: rajtam ne nevensenek!

Azt mondják, a táj, az erdő sohasem vidám, sohasé szomorú, hanem csak mi
vetítjük ki érzéseinket a tájra, az erdőre, mert azonosulunk vele, átlenyegítjük.
Minden vidám volt. Hozzád kapcsolnak életem szép percei. Meg kell válnom Tőled.
Várj, nem akarom, hogy szomorú légy! Legyen a homlokod ráncatlan, a szemed ne-
vetős, így akarok emlékezni Rád! Nehéz elmondani, mit érzek most. Talán hazudnom
kellene valamit, de tudom rájönnél s nekem is fájna, hogy most nem mondtam igat.
Nem akarom, nem szeretném, ha sírnál ezután, velem, hidd el, boldogtalan
lennél. Nem nevetek már, mosolyt nem látsz arcomon, örökké mardos a keserűség.
Éjszakánként csatangolok a városban és Téged kereslek, de Te már nem vagy sehol,
mert Te mindenütt vagy! Nem szeretném hasonlítni senkihez. De a kórházban, ami-
kor fáradtan, türelmetlenül és szomjasan kezembe vettem egy könyvet, felismertelek.
Beauvoir: Egy jó házból való úrilány emlékei.

A kis Simone-ban Téged véltelek felfedezni. A Te lázas, nyugtalan életed nap-
jait, örökké villogó barna szemed alaposan megismertem. Nagyon felkavart ez a
könyv. Eddig titok voltál és azt hittem megismerhetetlen is, most minden megvilá-
gosodott, boldog voltam. Szinte megbénított ez az érzés, örültem, megdöbentem:
ilyen nagyszerű ember vagy? A gondolatokban vibráló nyugtalanság, elégedetlenség,
az ismeretlen utáni vágyakozás, az ember önkormányozó képessége, ami Simone-ban
és benned is megtalálható, ámulatba ejtett. Rájöttem, sokkal többet tanulha-
tok Tőled, mint gondoltam. Képes vagy megszerezni, az élet szomorú tetteiben meg-
találad az értelmet, a vidámságot.

„Ne légy szomorú!” — mondogattad, kérted és végül parancsoltad. Szívesen en-
gedelmeskedtem volna Neked. Amikor derűtől csillogó leveleimet olvastad, amikor
egymásután sokáig nevetél egy-egy modaton, s láttam arcodon a büszkeséget,
majdnem elsírtam magam. Ennyire jól sikerült a játék? Ilyen hitelesen tudtam ját-
szani? Nekem kétszeresen fáj a vidámság, de érted meg tettem.

Emlékszel vitáinkra? Hányszor engedtem Neked, Te ezt nem tudod: nagyon fél-
tettelek. Magamtól. Végképp kiszakítsalak magamból vagy keressek szép emlékeket?
Nem tudom. Azt sem tudom, hogy tartózkodásod mögött mi rejlik? Nem egyszerűnek
látod a világot, amit elfogadtál azért megdolgoztál. Kemény voltál, kitartó, szívós.
Úgy éreztem, nem téphet el bennünket egymástól semmi. Mi legyőzzük a sorsot
Most, amikor a bűsü szavait keresem, megköszönök mindent: türelmet, szeretetet,
megértést. Veled gyakran megfeledeztem arról a világról, amelyben élek és én is
nevettem, megfogtam a kezed, szóttuk a terveket és ámulva vettük észre mennyire
egyezőnk. De már akkor is ott volt sejtjeim mélyén mostani sorsom. Lassan fogyott
erőm, rémülten figyeltem, mi következik.

Sokkal több vagy ennél! Nem tudok írni, nem találom a szavakat, lehetetlent kívánok magamtól; egy mentségem van, hogy Téged védlek. Hirtelen azt vettem észre, hogy száz métert se tudok lefutni: kifulladások, a lábaim remegnek. Nagyon gyenge vagyok. Mennyit futkároztam heccből, versenyre kilométereket és a futballpályán mennyit kergettük a labdát, míg be nem esteledett, míg eltűnt a nappal a hegy mögött, egészen addig, amíg nehéz sötét ülededett a házak közé és meggyulladtak az utcai higanygőz lámpák. Akkor megálltunk, tágranyílt szemmel néztük az égőket egy percig rózsaszínű fényt ontottak s aztán élesen kegyetlen-fehéren sziporkázni kezdtek. Valamelyikünk búsan hóna alá kapta a focit és megindultunk hazafelé. Egyszer még visszanéztünk, mintha másnap már nem mennénk oda többé.

Az első injekciót vegyes érzésekkel adtam be magamnak. Akaratos kíváncsiság volt bennem; milyen lesz, meg tudom-e tenni? Annyira irtózom az injekciótól, hogy ha filmen láttam, még akkor is elfordultam, lehetetlen volt nézmem. A győzelem mámore amit majd érezni fogok, mindent megér, ezzel vigasztaltam, s erősítettem magam. Elfogódottan fogtam meg a combomat, felcsíptem a bőrt és... megmerevedett a mozdulat a levegőben, de azután egy újabb akarat-hullám következett: nem éreztem semmit. Ügyetlenül fogtam kezembe a fecskendőt és lassan nyomva a dugattyút megtörtént, amitől félttem, rettegetem: beadtam az első injekciót.

Ahogy átolvasom az eddig írtakat, zakatol bennem szüntelenül bennem egy kérdés. Tudom, hogy végeredményben teljesen fölösleges, mert amit megtettem azt nem lehet megneemtörténtté nyilvánítani, hazudni, de...

Arra gondoltam: Nem hiábavaló, amit csinálok? Az egész nincs ekkora jelentőségű! Mi történik? Eltépem ezt a füzetet, nem látta senki, mintha nem is lett volna. De magamat nem csaphatom be! Könnyíteni magamon, másnak az élő beszéd, nekem az írás? Nem, azt hiszem többről van szó. Egy „ilyen” beteg embernek szerettem volna megírni a gondolatait, hogyan változnak, alakulnak, fejlődnek. Milyen szemmel nézi a világot, hogyan barátkozik meg a „gyógyulása: reménytelen” gondolatával. A megváltozott belső világ új szűrőjén keresztül az arcok, az események hogyan tükröződnek? Erről akartam írni. Úgy érzem, most senki sem tudna szeretni. Látom az embereket, elhaladnak mellettem jókedvűen, csillogó szemekkel, valamelyiküket elkísérem egy utcai fordulóig, mással mindig szembe szeretnék kerülni, a pillantását kutatni. Gondoltok-e arra, hogy él mellettetek egy ember, aki úgy szeretne egyszer megérkezni valahová! Akinek jólesne, ha valaki megfogná a kezét és elkísérné egy darabon, kezébe zárva megmutatna egy más világot és a jó meleg tenyerekből elengedné egymás után a reggeleket, az éjszakákat. Gondoltok-e arra, hogy abban az emberben éppen most épül valami új, ismeretlen, hogy mindenért kétszeresen meg kell most küzdenie, mert gyöngye még és lassan rakódik le benne a mindennapi élmény, a kudarcok arcpirító forrósága már a gondolatra is előtűnik és alakul, változik, emberré formálódik. Nem gondoltok rá! Nem is haragszom ezért, csak jó volt elgondolni, milyen lenne ez! Furcsán nézek rátok, fordított önmagamból. Felvett álarcom tapogatjátok, örültök, nevettek, ha kell. Csak keresgélek közöttetek, arcokat, szemeket, mozdulatokat látok, azt figyelem, ami közös velem, hogy időben megragadhassam. Kínzó vágyakozás! Kitérni ebből a — talán magam-formálta magányból — kemény falait ledönteni és nevetni, nevetni. Eleinte sokkal jobban vonzódtam az emberekhez. Minden érdekelt, bárkit meghallgattam; menekültem az üres szobából, amely azelőtt barátságos otthonom volt, nem érdekelték a könyvek, se film, se televízió, ha egyedül foglalkoztam valamivel: hallgatnom kellett. A hall-

gatás gúzsba köti az embert. Hirtelen minden megnő, óriásira, rettenetes és sötét lesz. Nem tiszták ilyenkor a gondolatok, csak azt érzem, hogy nagyon szenvedek. Fájl kegyetlenül valami, az egész létezés, a fény, a hangok.

A fal már nem fal volt, de leküzdhetetlen akadály, a függöny erős rács szétszabdálva előttem a kinti világot, a megszokott emberi hangok utálatosakká váltak, mert emlékeztettek s én felejteni akartam. Esténként jártam a város utcáit, idegen emberek arcába mosolyogtam, fiatal kamaszlányok szemébe nevettem s a legboldogabb akkor voltam, ha visszanevettek. Amikor már teljesen néptelen lett a város, nekidőltem egy bérház falának és végigbámultam az utcán; könnyű szél rezgettette a fák leveleit a parkban, egy macska friss iramban futott egy kapuba, mindenütt csend. Homlokom a falnak szorítottam és szerettem volna kinyújtani a kezem, utána nyúlni valaiknek, aki a legjobban teszett aznap este, csillagokat tűzni a legkedvesebb lány hajába és a legszomorúbb ajkára mosolyt varázsolni. De rájöttem, hogy kinyújtott kezem a semmiben keresgél: lehetetlenre vállalkoztam. Csak figyeltem megtört ujjaim végét és szomorúbb lettem, mint voltam. A sírással küszködtem. Szerettem volna huncut manó lenni, jókedvű, játékos: sokáig nevetni, kinevetni a sötétet, az éjszaka butaságát.

Nem tudom, mennyi idő telt el támaszkodva, talán tíz perc, de lehet, hogy egy félóra, nem volt fontos. Lassan megnyugodtam. Behűntam a szemem s mikor kinyitottam már egy más világot láttam: derűsen csillogót. Főlnéztem az égre, megkerestem a Cassiopeia-t és elmosolyodtam. Ujra megláttam az éjszaka szépségét: rádaboló mélykék palást, ezüst csillagokkal himzett, puha, bársonyos, úgy érzi az ember most bárhová elküldhetné a gondolatait, megértenék. Azt éreztem: eljutok ahová csak szeretnék, pusztán akarnom kell.

Könnyű vagyok, tiszta és egységes, egy porszem sincs a cipőmön, nem zavar senki: átölelhetem a világot, megcsókolhatom rideg, szomorú arcát, mert lehúnyta szemeit és alszik. Olyan, mint egy pufok kisgyerek.

Aztán dühös lettem az emberekre, nem kötött le a hangjuk, sorsuk sem érdekelt. „Hogy vagy? Beteg vagy még? Mennyire sajnállak!” Az arcukba tudtam volna vágni egy téglát. Szánakozlak. A fene enné meg őket! A gúnyoros mosoly, az egészségesek derűs fölnéje izgalomba hozott. Egyszerre meggyűlöltem, aki vigasztalni akart, aki sorsom után érdeklődött. Untam az ismerősöket, más városba mentem, ahol még senki se ismert, barátkozni valakivel, megfogni a kezét és azt színlelni, hogy: mindent tudok, amit Te!

Szabadulni magamtól! Nem fogadtam el, hogy beteg vagyok. Nem igaz! Csak a hosszú, kegyetlen séták után, az erős izommunka miatt, amikor kivert a láz és a gyomrom hánykolódott, amikor patakokban ömlött rólam a víz és megrohant az éhség és valahol az erdőben, vagy a vasúti töltés oldalában voltam, akkor jutott eszembe vakító-fehér kegyetlenül: nem menekülhetsz. Nem akartam beolvadni. Utáltam a cukorbeteg „kasztját” ahová én is tartozom. „Nem szabad, nem szabad.” Lázadni akartam, megpróbáltam kitörni, igen tapasztalatlan voltam. Reggel az injekció mindig kijózanított, rájöttem, a látszat csal, mégsem vagyok olyan, mint a többi.

„Kedves Zalabér!

Ugye nem bántódsz meg, ha így szólítalak? Egyszer, mikor csöppség voltam, elvittek nagyon messzire, egy mogorva, ódon kastélyba. Két hétig kellett egy nagy erdőben lakni, képzelheted! Minden rémesen rossz volt körülöttem, régi, sötét-gyáva gyerekek,

szigorú nevelők hada, rengeteg szúnyog, sikló. Mint egy elvarázsolt országban. Akkor a vidám színekhez menekültem. Tudod, ott egyetlen vidámnak mondható dolog volt egy kis patak. A színe: zöldes-barnás-szürke. Cukor ebihalak úszkáltak benne, meg falevél. A fű vállamig ért és jó mélyen lehajoltak a mogyoróbokrok. Órákig lehetett vigasztalódní. A patakocska neve Zalabér. Azóta kiszáradt, de mivel egészen apró dolgokra emlékszem, bennem még most is csörgedező, nagy vízként él.”

Akkor még harmadikos voltam. Gimnazista. Izgatott, nagy terveket kovácsoló. Azt hiszem csak a kamaszkor képes ennyi lendületet adni az embernek. A feladatok bátor-könnyelmű vállalása átsegít a töprengéseken, a sikerek jóízű mosolyt varázsolnak az arcra, könnyűek a léptek. Jó lenne átmenteni azt a kort. A lázas keresést, a megtalálást, a felfedezés simogató feszültségét, gondolataink még gyerekes ártatlanságát. Most itt ülök és aggódom. Hová tűntél kamaszkor? Mennyivel nehezebb ez a mostani! A híres ifjúkor! Itt ülök és arra gondolok: beteg, beteg vagyok. Figyelem magam, mit érzek? Semmit. Nem fájdalom ez. még nem is beletörődés a megváltoztathatatlanban: félút a kettő között. Kínzó bizonytalanság, hitetlenség, nem is igaz. Fejem fölött lebegnek az évek, keserűen pillantok rájuk. Mit adtatok? Megajándékoztatok az élet értelmével, de el is vettétek azt. Most fulladok, kapkodok, miért vagyok ilyen nyugtalan?